

Sáu tháng.....6 00

CHỦ-BỐT

Lúc mua báo xin các
ngài chiếu cố, gởi số tiền
luôn, bốn-quán lấy làm
thâm cảm.

NHÀ BÁO Ở TẠI ĐƯỜNG-- Boulevard Delanoue--Canton

Luận về Hiến-thánh

không được thanh sạch; cho
nên tuy đã là xét tội, mà vẫn
nặng cuộc trần thế, như người

phổ (là cái p: đi) thì có thể tự
châu (hắn con người) là được.

Kinh cáo Độc-già

Sau đây Bồn-bảo xin chư tôn rờ rằng:
Bồn-bảo sùng lòng chờ (trong ít ngày)
đây, nếu chư tôn chưa gởi số bạc đến
thì Bồn-bảo sẽ cạy nhà thơ giấy-tếp
bởi giùm. Xin chư tôn miềng chấp,
An-là-Báo

Có kẻ nói rằng: quốc-gia chẳng?

sôn yếu thua, mọi người ai công dụng
 tài, dụng lực, dụng tài mà đơm-đương
 danh giết giữ lấy lợi quyền thì mới
 có thể sinh-tồn thắng đảo hơn người
 trong mọi việc; chứ cứ giữ đạo-đức
 hiền từ mà cư-xử với đời, tào-nhiên
 phải thua kém hơn người thì còn mong
 gì mà kinh doanh sự sang cho được.!?
 Đây là lời ít xét-suy cho tột-lý; chỉ biết
 nói văn-minh tếu-hộ, mà không biết phân
 biệt tiếng văn-minh. Văn-minh mà cạnh
 tranh tri-ảo, thế-lực là văn-minh vật-
 chất, dụng sức mà cạnh-tranh, thì chỉ
 biết hơn nhau từ câu nói, lẫn nhau từ

GÂY MŌN

Thức SIROP de
DESCHIENS

Làm cho Sung táp mầu men, ấy là một vị thuốc của các Lành-y trẻ lành.
Thước này hân thành bị thất rồi và thế thuốc cũ tính nài. Các nhà thuốc tại thành Phố đều dùng nó.
Thức này tại Paris: DESCHIENS, 9 đường Paul-Baudry và các nhà bán thuốc.

THỜI SỰ

Giá bạc

Thứ sáu...ngày 31 Août...8 f. 75
Thứ bảy...ngày 1 Sept...8 80
Chủ nhật...ngày 2 Sept...id
Thứ hai...ngày 3 Sept...8 85
Thứ ba...ngày 4 Sept...8 85
Thứ tư...ngày 5 Sept...id
Thứ năm...ngày 6 Sept...9 00

Giá lúa

Lúa chớ đến nhà máy mỗi tạ 100
kilos là:

Thứ sáu...ngày 1 Sept...5 03 à 5 15
Chủ nhật...ngày 2 Sept...5 03 à 5 15
Thứ hai...ngày 3 Sept...5 10 à 5 20
Thứ ba...ngày 4 Sept...5 12 à 5 22
Thứ tư...ngày 5 Sept...id
Thứ năm...ngày 6 Sept...5 14 à 5 24

Cantho

BẠC XE CHẠY THẢ CỬA

Bữa 29 Août lúc 9 giờ ban mai có tên T. thợ đóng giày có việc đi nhà thương, đạp xe máy xuống gĩa cầu Boulevard Delanoue quẹo qua đường nhà-thương góc hàng xe Tư-Huỳnh-B. Bỗng tại đạp thả cửa, rồi ở phía tay trái gặp thi Dán 10 tuổi con của tên Mông thợ rèn hàng Tư-Huỳnh-B. T. ta tránh không kịp cán con nhỏ ngã cổ. T. năn-ni chịu hai đồng bạc cơm thuốc-Huế...!

Saigon

SỢ MẶT-THAM BẤT ĐĂNG MỘT SÔNG CỬ-BẠC RẤT LỚN

Đã mấy tháng nay, tòa Saigon và sở Mặt-luân có hay rằng M.V. là người nhập tịch dân Langsa, bày ra một nhà để chứa cờ-bạc ở đường YUNNAN (Cholon) số nhà 11. Có nhiều người đi báo rằng cuộc chơi cờ-bạc ở nhà đó bày ra vừa ngày vừa đêm, song ở chỗ đó yên ổn lắm vì nhà có nhiều ngà voi ra. Chẳng bao lâu sở Mặt-tham đi xét động rõ ràng rằng trong lúc sắc bực gay song cờ-bạc thì có kẻ canh người gác coi chừng tứ phía để cho cuộc chơi khỏi

sợ đến chỉ ngảnh trở. Và trong nhà có nhiều ngà voi kính lăm không ai biết nên bỏ có động dụng thì mấy người đánh bạc lâu thoát như nháy mắt.

Như thế thì sở Mặt-tham cũng khó mà bắt được. Tuy vậy sở Mặt-tham cũng không môn chỉ chờ đợi.

Hôm 27 Août đây, lối đứng bóng có 3 cái xe-hơi của Trường-Máy đi vô Cholon có quan Biện-lý Barrière, quan Quân-đốc sở Mặt-tham là ông Arnoux, và ít viên-quan Langsa khác với lính Mặt-tham.

Nhưng ba cái xe rẽ ra đi ba đường. Ba cái xe có heo bờ nhau tụ lại một góc có ba cái đường hẻm đi lại đó, mà ba cái đường hẻm đó thì đi lại cho nhà chứa cờ bạc.

Các viên-quan và mấy người lính chia ra làm ba lớp, bao vây nhà số 11. Mấy người làm thật lẹ làm cho mấy tên gác cửa báo tin kịp, nên mấy người đánh bạc không thể nào chạy khỏi. Khi ấy các viên quan và lính mặt-tham kéo vào nhà, thì bọn chơi cờ bạc mạnh ai nấy chạy. Bấy nhiêu hai người bị bắt mà phần nhiều là Khách-trú. Bắt lấy được 1486 đồng bạc.

M.V. ban đầu còn dự dè, không chịu khai rõ, sau rồi bèn thú thật hết. M.V. đã bị giao cho quan thẩm-án tra hỏi, và đã giam vào Khám-lớn Saigon.

B. P. T. P.

Trà Vinh

HAI CÁI NHƯ MẠNG

Hôm 25 Août, làng Đại-hòa chớ lại Trà Vinh hai cái tử thi, hỏi ra là cựu hương sư Bùi-văn-Tách, 60 tuổi, gĩa vợ là Nguyễn-thị-Trích, 58 tuổi, rồi cái họng mà tự tử.

Có kẻ nói vì ghen, có người rằng tại cầu mà Bùi-văn-Tách gĩa vợ và tự vạ. Chẳng biết đâu là thật, chỉ thấy một điều là hai thầy bị cái đứt họng mà chết. Nhưng có điều này lạ, là lưỡi dao dùng mà cắt họng ai phải đầu mất! — Lành-y tòa án khám rồi cho chôn.

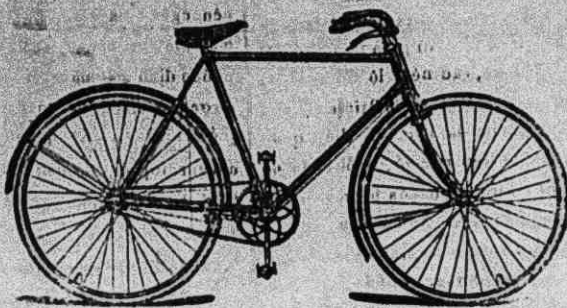
MINH-HƯƠNG KHÔNG THƯƠNG CHỮ-CHẾT

Nhập... 24 tuổi, dân Minh-hương làm thợ may, lãnh trước của chủ là chợ Từ-Bà một số tiền 65 đồng. Xai hết,

HÀNG VÉLO SPORT

NHÀ SỐ 50 TỚI 54 BOULEVARD CHARNER SAIGON

Có bán xe máy đẹp hiện WONDER là một hiệu tốt nhất trong hoàn cầu, nhẹ đẹp, chạy mau và chắc chắn. Có bán đồ đồ phụ tùng và vỏ ruột ca-u su tốt. Muốn mua hàng cũng gởi theo tàu và gởi contre remboursement (trả tiền lúc đến nhà xe).

Có bán Vỏ xe thương hạng HIỆU (Pneus Bergougnan)

Vỏ xe kéo mỗi cái, giá là 8\$ 00
Ruột xe kéo mỗi cái giá là 2, 50
Vỏ xe máy mỗi cái giá là 2, 80
Ruột xe máy mỗi cái giá là 1, 60

Có trữ bán tại:

Garage Trần-dất-Nghĩa Cantho
Tiệm Trần-văn-Tú Vĩnhlong
" Trần-Frères Rạchgiá
" A. Cianna Biênhoa
" L. Jacques et Co Phnom-Penh
Hàng chánh chợ Namkỳ và Cao-man
L. Dosmarquoy et Co — 61 đường
Pellerin ở Sài-on.

ktự. — Từ-Bà có Lét nôm tháng trước.

Ngày 25 Août này Diệp-Sang đảo vắng tại chợ; Từ-Bà thấy, kêu lính bắt đem về bó. hỏi. Diệp-Sang chối ný. Bị nạp tòa. — Tòa gởi cho ăn gạo lúc. — Cao phi viên lâu là nan đảo!.

ĂN CƯỚP ĐÁNH GHE ĐÒ

Đêm 27 Août, lúc một giờ, ăn cướp đốn đốn chiếc ghe đồ Bểtré-Trà-vinh tại vàm rạch Sín, lán, Vĩnh-trường, lấy của chủ đồ 70\$ 00 và đồ nữ-trang của hành khách, lính phồng chừng vài trăm người bạc. Đánh rồi xô ghe nhẹ chèo ra khơi tách với theo giòng nước — La lán; hương quân lấy khai không đi tàu?

Trúc Tr

EPICERIE DU MEKONG Đồng-Phong đit Tuong-Khon

Rue du Quai, près de
L'AU-GAGNE-PEIT
Cantho—Ville

Tiệm tôi mới lập gần bên tiệm "Au-

Đường mé sông Cantho.

Bên tiệm chuyên bán sỉ và bán lẻ rỗng đồ các thứ rượu Tây, đồ hộp, đồ gia vị « conserves alimentaires » sữa bò, cá mỗi đồ thứ, thuốc Tây, Savons, dầu thơm và các món khác nữa vân vân... Giá định bán rẻ, đồ mới lại láo hạng. Như Quí-vị ở xa muốn mua món chi xin viết thư ngay đến Bên-tiệm sẽ gởi đồ đến lập tức chẳng sai.

Xin Quí-ông, quí bà chiếu cố.

EPICERIE CENTRALE Thanh-Hưng

Bd Saintenoy en face de l'Ap-
pomtemant des
MESSAGERIES FLUVIALES
Cantho—Ville

Tiệm tôi mới lập tại đường Vĩnh-lập « Bd Saintenoy » gần cầu tàu Lục-tính Cantho.

Bên-tiệm chuyên bán sỉ và bán lẻ rỗng đồ các thứ rượu Tây, đồ hộp đồ gia vị « conserves alimentaires » sữa bò, cá mỗi đồ thứ, thuốc Tây, Savons, dầu thơm, đồ pha ly « verrerie » và các món khác nữa vân vân... vân... Giá bán rẻ, đồ mới hảo hạng.

Như quí vị ở xa muốn mua món chi xin viết thư đến Bên-tiệm sẽ gởi đồ đến lập tức chẳng sai.

Xin quí ông, quí bà chiếu cố.

Tiểu-Nữ-Huân

Cuốn sách rất có ích cho các trò gái về việc cử hành của mình để đối đãi cùng mọi người trong lúc hành lộ

Tại nhà in Hậu-giang có bán giá 0\$20 một cuốn, phụ thêm 0\$10 tiền gởi.

GARAGE TRẦN-DAT-NGHIA

Cantho—(Cochinchine)

SỬA CÁC THỦ MÀY:

Xe hơi, tàu hơi, máy lửa, xe máy máy may, máy viết chữ, máy nói, tủ sắt, vân vân.

Công việc làm kỹ lưỡng, mau mà giá rẻ.

Cứ trữ bán vỏ ruột xe hơi, xe kéo và xe máy, máy may hiện Singer và xe kéo mới.

Dầu nhớt, dầu nung. Đồ phụ tùng xe hơi và xe máy vân vân.

Lãnh làm sườn nhà và hàng rào sắt.

Tại hàng có sẵn xe hơi để cho mượn đi chơi, cũng bao đi xa. Giá định nơi luôn luôn.

CAFÉ RESTAURANT

Hing Hing

Gần nhà hội làng Tân-an

mỗi tiếp nước nóng « à la française » (bath từ moun par plat) ăn món nào thì tính tiền món nấy, tiệm tôi nấu đồ ăn ngon kỹ lưỡng sạch sẽ, ban ngày đồ ăn khác ban đêm đồ ăn khác, có làm đồ thứ bánh tây, hoặc có đám tiệc chi thì tiệm tôi công hao lành mà nấu.

Vậy quí ông và quí thấy có đi Cantho xin đến tiệm tôi thì tôi sáng lòng tiếp rước.

Giá rẻ !!! Giá rẻ !!!

KINH CÙNG QUÍ-VỊ RỒ:

Bên-biểu mới tiếp động một kỳ viết kếp theo từ « Porte-plume » à remplissage automatique, có rất nhiều hàng mới và đẹp lắm, không thua gì các hiệu khác.

Giá định bán rẻ, mỗi cây... 0\$60

Ài mua nhiều về bán lại 12 cây, giá chắc là... 0\$800

Thứ viết này không phải xấu mà bền, có thể viết của các « Langsa » gĩa qua « gĩa » gĩa kỳ « gĩa » gĩa cũng dùng lâu « gĩa ».

Ký « gĩa » không bao nhiêu, như Quí-Vị cần dùng viết thư đến mua mau mau kéo hết.

Xin để thư và munda cho:

M. Trần-dất-Nghĩa
Quan-ly An-Quan An-hà
Cantho.

Lễ khánh-thành

CÔNG VIỆC BẢO SÔNG

DÂN THỦY NHẬP ĐIỀN Ở TỈNH VINH-YÊN

(TIẾP THEO)

Có lẽ là cái vấn-đề phòng bị cái nạn hạn hán là khó-khăn, mà vua ta khi trước cũng biết là không đủ tài lực để thực hành cho được hoàn-toàn. Từ đời lập quốc cho đến cuối thế-kỷ thứ mười chín, vốn không có phương-pháp nào để làm cho nhà làm ruộng thoát ly cái nạn hạn-hán, cho nên chỉ thì bành có một cách: là bỏ năng lâu thì thiết là để cầu-đạo. Và chẳng mưa nắng, há chẳng phải là một cái hiệu-quả của đạo trời hay sao?

Những công nghiệp của các đời vua ta

Các đời vua ta, xưa đều quan tâm nhất về xứ Bắc-kỳ, bởi vì trong một cái thời-kỳ loạn ly rất dài, nhân-dân thực

là khó-ai, bao nhiêu công việc lớn đều bỏ bẵng đi cả. Kỳ thấy thì vua Gia-Long sau kế tiếp đến vua Minh-Mạng, vua Thiệu-Trị và vua Tự-Đức đều thực-hành những việc rất lớn lao, cứ xem trong bộ Tả-lịch-thị thì đã hiểu rõ về những công việc ấy.

Toàn là những công việc để chế ngự cái thế-lực sông Nhị-hà, như là việc đắp đê để ngăn cho nước sông không thể tràn lên bờ được. Các cửa sông thì có đào khơi cho sâu để khiến nước mau thoát ra bể. Lại đào những sông con để phân nhỏ vòng nước sông Thái-bình, làm cho bớt sự mạnh liệt của dòng nước thì trừ được cái nạn thủy-lạc.

Đến đời vua Minh-Mạng thì ngài không

theo cái chính sách của đời vua Lê, như là ngài chỉ hiểu dụ cho quan dân về việc đắp-phòng thủy-lạc mà thôi. Ngài có sức tìm cách để giải-quyết cái vấn-đề này cho thực được công hiệu. Từ đó thì chỉ còn cách lợi-dụng các sông, tức là cái kho nước vô tận để dẫn nước vào ruộng mà thôi. Còn như nước mưa nước lũ khi mùa hạ làm ngập lụt những nơi đất thấp ở các bãi thì cũng phải tìm cách để cho thoát ra các con sông. Cái vấn-đề thực là khó-khăn lắm vậy! Từ đời nhà Lê, rồi sau đến bảo-triều thì xứ Bắc-kỳ đã có nhiều đê làm phân-nhiệt ở các sông thì dòng nước chảy ở giữa hai bờ thành rất lớn bằng đất đã khi mùa hạ nước to thì không tràn lên bờ được. Từ đó cái lụt nghiêm cấm không được cuố sẽ các đường đê để tránh khỏi sự nguy hiểm làm thời. Trong bộ Gia-Long lịch luật biện văn không bài cái tội xử tử từ những kẻ phạm tội này. Thế nhưng giả sử làm những đường cống ngầm ở rới đất

theo cái chính sách của đời vua Lê, như là ngài chỉ hiểu dụ cho quan dân về việc đắp-phòng thủy-lạc mà thôi. Ngài có sức tìm cách để giải-quyết cái vấn-đề này cho thực được công hiệu. Từ đó thì chỉ còn cách lợi-dụng các sông, tức là cái kho nước vô tận để dẫn nước vào ruộng mà thôi. Còn như nước mưa nước lũ khi mùa hạ làm ngập lụt những nơi đất thấp ở các bãi thì cũng phải tìm cách để cho thoát ra các con sông. Cái vấn-đề thực là khó-khăn lắm vậy! Từ đời nhà Lê, rồi sau đến bảo-triều thì xứ Bắc-kỳ đã có nhiều đê làm phân-nhiệt ở các sông thì dòng nước chảy ở giữa hai bờ thành rất lớn bằng đất đã khi mùa hạ nước to thì không tràn lên bờ được. Từ đó cái lụt nghiêm cấm không được cuố sẽ các đường đê để tránh khỏi sự nguy hiểm làm thời. Trong bộ Gia-Long lịch luật biện văn không bài cái tội xử tử từ những kẻ phạm tội này. Thế nhưng giả sử làm những đường cống ngầm ở rới đất

xây đắp cho thực chắc chắn, lại có cách để mở và đóng cửa thực dễ dàng thì cũng có thể tháo nước sông vào ruộng mà không nguy hiểm gì cả.

Người bản xứ từ đó cần phải nghĩ ra cách lấy nước vào ruộng hoặc tháo nước ra mà không phạm vào các công đê, cho nên mới phát-hiện ra cái ý-kiến đào những đường cống ngầm ở dưới đất. Từ đó, thuộc-triều Gia-Long Minh-Mạng và sau này, ở xứ Bắc-kỳ, làm nơi đã làm ra những đường cống tháo nước ngầm ở dưới chân đê.

Đó là cái cơ quan trị-thủy thực-hành tại xứ Bắc-kỳ suốt trong thế-kỷ thứ mười chín, trước khi thuộc về Chính-phủ Bảo-hộ. Mục-dích cái cơ quan này là cốt để làm cho đại-ha-sự của vùng cũn nghề canh nông miền hạ xứ Bắc-kỳ như sau này: Một là làm cho cạn những hồ ao ở các nơi đất thấp, những nơi này hoặc vì bất-thuận vô đề, hoặc thường thời vì mùa mưa mà ngập nước. Hai là lấy nước vào những chỗ ruộng khô-hạn

vì lâu không mưa. Cái chính-sách này vốn thực-hành trong cái thời kỳ mà khắp trong nước đều trú trọng về việc đào diêm làm thay thì hầu cái thế nước ở hạ hạ dụ xứ Bắc-kỳ. Cái cơ quan trị-thủy mà thế có một điều đặc: sách là rất giản-tiện không cần phải cách hành dùng đến các thứ cơ khí. Như vậy tức là cách giản-tiếp ngay với cái thế lực nước để tháo nước ở ruộng đi, cũng là để dẫn nước vào ruộng.

Thế nhưng sau nghiệm rằng về hai cái phương-diện này thì thực chẳng được công-hiệu về phương-diện nào cả. Vì là muốn tháo nước ở đồng-hàng ra sông thì phải nhiều trong những khi đó lòng nước sông cao gấp mấy mươi mét nước ở trong đồng. Còn dẫn nước sông vào ruộng thì khi mùa đông đương buổi trưa cạn, lòng nước sông thấp lén trong đồng, không thể nào đem nước sông lên ruộng được.

(Còn nữa)

CANTHO - IMPRIMERIE DE L'OUEST